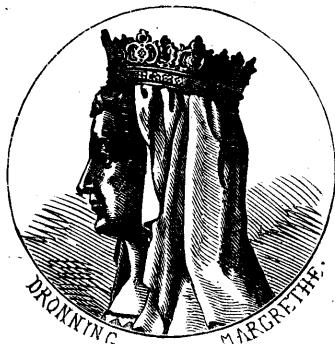

Kvinden og Samfundet

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr. 3.

Kontor: Nørregade 33, St.

19. Januar 1901.

Udgaar hver Lørdag.

17. Aargr.

Koster 50 Øre + Postpenge Kvartalet. Enkelte Numre 5 Øre. (Nærværende Nr. udgaar i 15,000 Eksempl.)

Valgret.

Naar man i vore Dage taler med Mænd om Spørgsmaalet: Kvinders kommunale Valgret, saa behøver man ikke længere at argumentere med dem om dette Spørgsmaals Berettigelse. Højre, Venstre og Socialdemokrater — Ministre og Arbejdsmænd, alle enes de i at finde Talen om Kvinders Valgret fuldt ud berettiget. Men hvorfor faar vi saa da ikke en Lov, der skaffer Kvinderne disse selvfølgeligelige Rettigheder? Den Valgret, som baade Venstre og Socialdemokraterne har paa deres Program, og som Højre i Landstinget i Fjor sluttede sig til? Der er vel sagtens flere Aarsager dertil. Den nærmeste er vel den, at det ikke er meget opmuntrende for D'hr. Rigsdagsmænd at tage fat paa noget nyt, saalænge der er saa meget gammelt at faa fra Haanden. Og de sidste Aar har jo saa at sige ophobet Spørgsmaal paa Spørgsmaal i Rigsdagen, og Udsigten til at faa disse Spørgsmaal godt løste er vedvarende lige ringe.. Der er Toldreformer, Skattereformer, Skolereformer, Valgretsreformer o. s. v. — o. s. v. Og dog — kunde det mon ikke være klog Politik, naar man er kørt fast og stikker dybt i Stilstandens Mudder, da at tage det nye frem og prøve, om det ikke skulde kunne sætte lidt Fart i Tingene igen.

En anden Aarsag til at vi endnu bestandig er valgretsløse, er vel ogsaa dette: at Mændene rent menneskeligt set har lidt vanskeligt ved at gøre sig fortrolige med den Tanke at skulle dele Magt og Indflydelse med Kvindesamfundet, der gennem Aarhundreder har været udelukket fra virksom Delta-gelse i det offentlige Liv, i Erhvervs-livet og derfor ogsaa fra Selvstændig-hed. Det er altid vanskeligt — selv for fremskredne Naturer — at ryste Aarhundreders Sædvaner og Fordomme af sig. Ligesom Adelen i sin Tid havde ondt ved at begribe, at de „ufri“ Stænder ikke burde vedblive at være „ufri“, ligesom amerikanske frisindede Borgere havde ondt ved at indrømme Slaverne deres borgerlige Frihed og lige politisk Frihed med andre Borgere — saaledes gaar det nu overfor Spørgsmaalet om Kvinder-nes lige borgerlige og politiske Frihed med Mændene. Man betænker sig og betænker sig. Men selv om denne Langsomhed og Mangel paa Iver er en forstaaelig menneskelig Svaghed hos Mændene, saa maa dog de Mænd,

der mener, at demokratiske Regerings-former og en demokratisk Samfunds-udvikling er at foretrække for mer eller mindre despotisk Klassepolitik eller Stands-Enevælde, ikke blot i Teori hævde Kvindernes Berettigelse til lige Valgret og Valgbarhed med Mændene, men ogsaa virke for disse Teoriens praktiske Gennemførelse, hvis da ikke den megen Tale om Demokratisme er — Ord og intet andet.

Saalænge over Halvdelen af Sta-tens myndige Individer er uden Valg-ret paa Grund af noget i dette Spørgs-maal saa intetsigende som Individets Køn, kan man overhovedet slet ikke tale om „Folkets“ Selvstyre. Folket — det er dog vel baade Mænd og Kvinder. Naar der er Tale om at betale Skatter eller at være lovlidige, saa regner man dog Kvinderne med —; hvorfor saa udelukke dem, naar der er Tale om Samfundsrettigheder — endog en saa selvfølgelig Rettighed som lige kommunal Valgret og Valg-barhed med Mændene.

Eller forstaaer man ikke, at det er en Hemske for de demokratiske Sam-fundsreformers sunde Udvikling, at man overfor Kvinderne — dem, der i langt højere Grad end Mændene paa-virker Barnet og Ungdommen — op-retholder Samfundsvilkaar og Lovvil-kaar, der hører det 18. Aarhundrede til! Eller udsætter man dette Spørgs-maals Løsning, fordi man frygter for, at Kvindernes Indtræden som Vælgere og valgbare vil foraarsage en Del Forvirring i Rækkerne, at de vil stemme ud i det blaa — ja — saa har man jo dog set mandlige Vælgere og Politike-kere gøre noget lignende; og desuden, skal Kvinderne lære at stemme med Samfundets Tarv for Øje og ikke efter egen personlig Interesse eller smaalige politiske Hensyn, saa kan dette kun ske gennem Øvelsen. Og den daarlig-ste Vej at gaa turde være at regne hende lig 0 paa Omraader, hvor man lader enhver hæderlig og selvstændig Mand — han være kløgtig eller dum — gælde for en Ener. Ser man hen til de Lande, hvor Kvinderne i Aar-rækker har haft kommunal og politisk Valgret, da viser Erfaringerne herfra, at Kvindernes Stemmegivning ikke i nogen Retning har forringet „Raade-nes“ Værdi, hverken i intellektuel el-ler moralsk Henseende; snarere har det modsatte fundet Sted. Det er saaledes en Kendsgerning, at den engelske Befolkning er i høj Grad til-freds med Kvindernes Virksomhed i det kommunale Livs Tjeneste, og at f. Eks. Retstilstanden i Wyoming var i den sørgeligste Forfatning, før Kvin-

derne i denne amerikanske Stat fik lige politisk Valgret og Valgbarhed med Mænd, og at Drukkenskab og raa Overfald hørte til Dagens Orden paa enhver Valgdag, saa mange endog frygtede, at Mængdens brutale Optræden skulde gøre det umuligt for Kvinderne at stemme. Der skete imidlertid noget helt andet; de raa og brutale Perso-ner holdt sig inden Døre i Bevært-ningerne, og Valgdagen fik et langt roligere og langt værdigere Præg end hidindtil. I denne Stat (samt i 3 Stater til) har Kvinderne nu i mange Aar haft lige kommunal og politisk Valgret og Valgbarhed med Mænd — og da der for nogle Aar siden blev stillet Wyomings Befolkning Valget imellem at optages som Stat i Unio-nen, uden Kvinders Valgret og Valg-barhed, eller at vedblive at være Ter-ritorium, valgte Wyoming det sidste, ligesom deres lovgivende Forsamling 25 Aarsdagen efter, at man havde indrømmet Kvinderne fuld Ligeberetti-gelse med Mændene, besluttede at udsende en Rundskrivelse til alle ci-viliserede Landes Regeringer, for at gøre disse opmærksomme paa, hvor sundt og godt Samfundet udviklede sig under denne deres Regeringsform. Med saadanne Erfaringer for Øje ikke blot fra ovennævnte Lande, men mange andre Steder fra, burde man herhjemme skynde sig med at faa begyndt paa at indrømme Kvinderne Valgret og Valgbarhed. Spørgsmaalet om den kommunale Valgret og Valgbarhed er jo for Tiden aktuel — og den Sag bør dog virkelig ikke ties ihjel, fordi et Par Lovforslag, der indeholdt Be-stemmelser om Kvinders Valgret, er gaaet i Staa af Aarsager, der ligger dette Spørgsmaal fjernt.

D'hr. Politikere og Rigsdagsmænd, der paa saa mange andre Omraader og over for langt vanskeligere Spørgs-maal har forstaaet at manøvrere klogt, maatte med Lethed kunne føre denne igennem, nu da Landstingsflertallet er velvilligt stemt og i ethvert Tilfælde absolut stemt for Forhandling ogsaa angaaende dette Spørgsmaal. Den Mand, der gennemfører en saadan Lov, vil skrive sit Navn i Verdenshi-storien og vil gøre sig fortjent til et Nationalmonument, om nogen overho-vedet skal have Nationalmonument. Vi — Kvinderne — vi har jo ingen Magt til selv at kunne gennemføre denne Sag, vi kan kun atter og atter, baade i Ord og i Gerning, pege hen paa den Uretfærdighed, der øves mod os og atter og atter anmode Mændene om at kuldaste de Undtagelseslove, der gør Kvinderne til en „ufri“ Stand i

et Samfund, der ellers ynder at pynte sig med Navnet: et frit Folk under en fri Forfatning.

Louise Nørhørd.

Kvindernes Aarhundrede.

af Kirstine Frederiksen.

(Sluttet.)

De 3 sidste Tiaar — en hel Men-neskealder — danner et Tidsafsnit for sig selv, hvis Historie vanskelig lader sig gengive i nogle faa Linier. Netop i denne Periode viste det sig, at Kvinde-sagen er nøje sammenvævet med an-dre store sociale Spørgsmaal. De for-andrede Produktionsforhold virkede ind paa Hjemmene, om ikke „opløsende“, saa ændrende. En Mængde baade gifte og ugifte Kvinder maatte søge Erhverv uden for Hjemmet og kunde nu ikkelæn-ger være blinde for, at de var afhængige af Mændene baade intellektuelt og øko-nomisk. Allerrede 1857 havde Kvin-derne dog faaet personlig Myndighed og lige Arve- og Næringsret med Mæn-dene; 1859 fik de Ret til at tage Kommunelærereksamen; fra Midten af Aarhundredet tog den højere Pigeskole et saadant Opsving, at da Universi-tet 1875 aabnedes for Kvinder, var den i Stand til at „lave Studenter“ mindst lige saa godt som den stats-understøttede Drengeskole. Man følte nu Trang til faglig Uddannelse og fik da ogsaa først Handelsskolen for Kvin-der, dernæst den i disse Dage saa stærkt omtalte Tegneskole — i Pro-vinserne Adgang til de tekniske Sko-ler — og endelig Fagskolen for Kjøle-syning og Linnedsyning. Adskilligt mangler dog endnu i denne Retning. Vi fik desuden uddannede Sygeplejer-sker; med store Anstrengelser naaede enkelte unge Kvinder en saadan Værk-stedsuddannelse, at de kunde grunde selvstændige Forretninger, der tog det op med de bedste mandlige; i Han-del og Industri, særlig Kunstindustri, viste Kvinderne samme Energi. Snart kunde man ogsaa nævne kvindelige Kunstnere ved Siden af de betyde-ligere blandt de mandlige. En en-kelt modig Kvinde puffede Døren til Kunstakademiet op for sine Køn-s-fæller. Efter at Lægerne havde brudt Vej ved Universitetet, gav Kvinderne sig i Lag med snart sagt alle Viden-skabsgrene, selv Juraen, der dog endnu her i Landet er brødløst Studium for Kvinder; kun Teologien holder endnu Stand, skønt det ikke er godt at se, med hvad Grund og Ret. Paa for-skellige Omraader, f. Eks. Historie-skrivningen, Journalistiken og Skøn-litteraturen, ikke at tale om Skolen, sporer man paa en heldig Maade Virk-ningen af de yngre Kvinders grun-digere Dannelse.

Kvindesagen har mange Sider. Ef-ter som disse stemmer mere eller min-dre med de herskende Partiers Inter-esser, vil disse være tilbøjelige til at tage den under Armen eller modarbejde den. Og at Kvinderne selv slutter